

HORIZONT 2020/17

Migrációkutató Intézet

Pénzváltó Nikolett: [Az Európai Unió és Törökország 2016. márciusi migrációs nyilatkozatának négyéves mérlege](#)

Pénzváltó Nikolett: Az Európai Unió és Törökország 2016. márciusi migrációs nyilatkozatának négyéves mérlege

1. BEVEZETÉS

A Migrációkutató Intézet legújabb elemzése az Európai Unió és Törökország 2016. március 18-i közös nyilatkozatát¹ veszi górcső alá. Sorra veszi, hogy az elmúlt több mint négy évben a nyilatkozat mely célkitűzései valósultak meg, és megkísérel mérleget vonni, illetve választ adni arra a kérdésre, mennyire volt sikeres a megállapodás. Különösen azóta, hogy Törökország 2020 február végén megnyitotta határát Görögország felé, egyre többen és egyre gyakrabban beszélnek arról, hogy újra kellene tárgyalni a Törökországgal kötött migrációs „paktumot”.² Az eddigi tapasztalatok és eredmények figyelembevétele így az új megállapodás tárgyalásához is hasznos szempontokkal, háttérismeretekkel szolgál.

2. A TÖRÖKORSZÁGI MENEKÜLTHELYZET SZÁMOKBAN

Törökországban az ENSZ adatai szerint jelenleg több mint 3,5 millió regisztrált szíriai menekült tartózkodik (közülük mindössze 63 ezren élnek menekülttáborokban). Ez a szám kiegészül további hozzávetőlegesen 400 ezer egyéb állampolgárságú menedékkérővel. A szíriaiak úgynevezett ideiglenes védelmi státuszban részesülnek, amelynek keretében ingyenesen férnek hozzá az

ABSZTRAKT

Az Európai Unió és Törökország kapcsolatának egyik fontos eleme az irreguláris migráció kezelésében folytatott együttműködés, amely jelenleg a 2016. március 18-i közös nyilatkozatukon alapul. Több mint négy évvel a nyilatkozat megszületése után időszerű megvonni a „paktum” mérlegét, annál is inkább, mivel napirenden van annak felülvizsgálata. Bár a 2016-os nyilatkozat az EU szempontjából a legfontosabb feladatot teljesítette, vagyis hozzájárult a nyugat-balkáni útvonalon érkezők számának csökkenéséhez, maga a nyilatkozat összességében mégsem értékelhető maradéktalanul sikeresnek.

¹ EU-TURKEY STATEMENT, 18 March 2016. A nyilatkozatot szokás EU–Törökország megállapodásnak is nevezni. Fontos azonban tisztázni, hogy mindössze egy politikai szándéknyilatkozatról van szó, nem jogi kötőerejű dokumentumról. Ez többek között azt jelenti, hogy a nyilatkozatban foglalt elmaradása/megszegése esetén nincs szerződésben foglalt szankcionálási lehetőség. A nyilatkozat közvetlen előzménye a 2015. november 29-i EU–Törökország csúcstalálkozó. A nyilatkozat megszületésének körülményeiről lásd EGERESI 2017.

² Legutóbb Josep Borrell, az EU külügyi és biztonságpolitikai főképviselője fogalmazta meg ezt 2020. július 6-án Ankarában. EURÓPAI KÜLÜGYI SZOLGÁLAT 2020.

egészségügyhöz és az oktatáshoz. Hivatalos török adatok szerint 2019. március végéig 31 ezren kaptak közülük munkaengedélyt, illetve 2019 végéig 110 ezren török állampolgárságot.³ A Törökországban élő szíriai menekültek mintegy 45%-a 18 év alatti.⁴ A szíriai háború 2011-es kezdete óta körülbelül félmillió szíriai gyermek született Törökország területén. Recep Tayyip Erdoğan török elnök szerint országa egymaga 40 milliárd dollárt költött eddig a menekültek ellátására. Bár ezt a számot sokan túlzónak tartják, annyi bizonyos, hogy dollármilliárdokról beszélhetünk.⁵ A török gazdaság nehéz helyzete hozzájárul a menekültek jelenlétével szembeni elégedetlenség növekedéséhez a török társadalmon belül. Egy 2020 áprilisában készült közvélemény-kutatás szerint a törökök 56%-a nem elégedett a szíriai menekültek törökországi jelenléte miatt, míg mindössze 12,2%-a igen.⁶

3. A 2016-OS EU-TÖRÖKORSZÁG NYILATKOZAT KILENC PONTJA ÉS A TELJESÜLÉS JELENLEGI ÁLLÁSA

A kilenc pontból álló nyilatkozat első pontja azt fogalmazta meg, hogy azokat a 2016. március 20. után Törökországból a görög szigetekre irregulárisan átkelő migránsokat, akik nem nyújtanak be menedékjog iránti kérelmet, illetve akiknek a kérelmét megalapozatlannak vagy elfogadhatatlannak találják, visszaküldik Törökországba. Ennek a célkitűzésnek a teljesítése rendkívül lassan halad. 2016. április 4. és 2020. június 25. között mindössze 2 139 migránst fogadtak vissza a törökök Görögországból. Közülük a legtöbben pakisztáni (755), szíriai (414) és algériai (198) állampolgárok.⁷ A végrehajtás lassúságának oka nem elsősorban Ankara elutasító magatartása, hanem a menedékkérelmek görögországi elbírálásának lassúsága.

A nyilatkozat második pontja szerint „A Törökországba visszaküldött minden egyes szír migránsért egy másik szírt telepítenek át Törökországból az EU területére.” A nyilatkozatnak ezt a részét nevezik 1:1 arányú mechanizmusnak is. A 2015. július 20-án elfogadott kötelezettségvállalások értelmében a tagállamok 22 504 nemzetközi védelemre szoruló személy befogadását vállalták az EU-n kívülről. A 2016-os nyilatkozatban ugyanakkor az is szerepel, hogy „Amennyiben az áttelepítés kérésében további férőhelyekre lesz szükség, azt további 54 000 fő erejéig, hasonló önkéntes megállapodásokkal tervezik megoldani.” 2016. április 4. óta 26 135 szíriait telepítettek le európai államokban. Legtöbbjüket Németország (9 501), Franciaország (4 549) és Hollandia (4 464) fogadta be.⁸

A harmadik pont értelmében „Törökország minden szükséges intézkedést megtesz annak megelőzése érdekében, hogy a Törökországból az EU-ba irányuló illegális migráció újabb tengeri vagy szárazföldi útvonalai

³ MÜLTECILER DERNEĞİ 2020.

⁴ ENSZ 2020.

⁵ SÖNMEZ 2019.

⁶ KADIR HAS ÜNİVERSİTESİ 2020

⁷ IOM 2020.

⁸ Uo.

nyilvának meg.” Ankara a 2016-os nyilatkozatot követően intenzívebben lépett fel az EU-ba irányuló illegális migráció ellen. Török hivatalos adatok szerint csak a tavalyi évben, 2019-ben, 8 996 embercsempészt, és több mint 454 ezer irreguláris migránst fogtak el a török hatóságok (köztük 201 437 afgán, 71 645 pakisztáni, 55 236 szíriai, 12 210 palesztin, 12 097 iraki, 8 753 iráni és 2 171 grúzai állampolgárt).⁹ A kelet-mediterrán útvonalon, Törökországon keresztül az EU-ba érkező irreguláris migránsok száma a nyilatkozat elfogadását követően látványosan visszaesett. Míg 2015-ben 885 386-an érkeztek ezen az útvonalon, 2016-ban 182 249-en, 2017-ben pedig már „csak” 42 319-en (2018-ban 55 878-an, 2019-ben 82 564-en).¹⁰ A számok 2016 márciusát követő csökkenését azonban nem lehet kizárólag a török fellépésnek tulajdonítani, ebben más tényezők és intézkedések is jelentős szerepet játszottak, például a balkáni útvonal lezárása. Ankara 2020. február 27-ig tartotta magát a nyilatkozatnak ehhez a pontjához, ekkor döntött úgy, hogy nem tartóztatja fel tovább a görög határon keresztül az Európai Unióba igyekvő irreguláris migránsokat, részben éppen arra hivatkozva, hogy az EU nem tartotta be a nyilatkozatban foglalt ígéreteit. 2020. március 27-én az új típusú koronavírus-járvány miatti intézkedések részeként Törökország ismét lezárta szárazföldi határait. A török–görög tengeri határon az égei-tengeri átkelés veszélyessége miatt már a járvány igazolt törökországi megjelenése előtt, március 7-én visszaállították a török hatóságok a határellenőrzést.

A nyilatkozat negyedik pontja ismét az áttelepítésekkel foglalkozik. *„Amint megszűnnek a Törökország és az EU közötti szabálytalan határátlépések, vagy legalábbis jelentősen és tartósan lecsökken a számuk, működésbe lép egy önkéntes humanitárius befogadási rendszer. Az EU tagállamai önkéntes alapon vesznek részt a rendszerben”* – fogalmaz. Az áttelepítések állásáról a második pontnál már bővebben írtunk.

Az ötödik pont tartalmazza a vízumliberalizációs menetrend végrehajtásának felgyorsítását *„annak érdekében, hogy a török állampolgárok tekintetében legkésőbb 2016 júniusának végéig megszűnjön a vízumkötelezettség, amennyiben valamennyi követelmény teljesül.”* A vízumliberalizációs tárgyalások Törökországgal 2013 decembere óta zajlanak.¹¹ Fontos kiemelni, hogy mindössze egy három hónapos üzleti, illetve turistavízum alóli mentesülésről van szó, amely mentességgel rendelkezik például Kolumbia, Malajzia, Ukrajna, Grúzia, Albánia, Bosznia-Hercegovina és az Egyesült Arab Emírségek is.¹² Ankara az előírt 72 kritériumból eddig 66-ot teljesített. A maradék hat kritérium közül a legnagyobb akadályt a török terrorizmus elleni törvény, illetve ehhez kapcsolódóan a török büntetőtörvénykönyv egyes cikkeinek módosítása jelenti. Az EU és különböző

⁹ A TÖRÖK KÖZTÁRSASÁG BELÜGYMINISZTERIUMA 2020.

¹⁰ FRONTEX 2020.

¹¹ EURÓPAI BIZOTTSÁG 2013.

¹² OFFICIAL JOURNAL OF THE EUROPEAN UNION 2018. Érdemes megemlíteni azt is, hogy a török állampolgárok mindössze körülbelül 10%-a rendelkezik útlevéllel (EURÓPAI BIZOTTSÁG 2016), ami jelenleg is feltétele az EU-ba történő belépésnek, és a vízummentesség esetleges megszerzése után is az lesz. Egy schengeni vízum ára jelenleg 80 euró.

emberi jogi szervezetek régóta szeretnék elérni a török terrorizmus ellenes törvény¹³ módosítását. A probléma gyökere, hogy a török jogszabályok meglehetősen tágan definiálják a terrorizmus fogalmát, illetve a „terrorizmusparti propaganda” folytatásának fogalmát. Terrorizmus alatt Ankarában leggyakrabban a Kurdisztáni Munkáspárt (PKK) és a 2016-os törökországi puccskísérlet szervezésével hivatalosan megvádolt Fethullah Gülen mozgalomának (amelyet a török hatóságok Fethullahista Terrorszervezet, röviden FETÖ névre neveztek át) tevékenységét értik. Az EU-ban azonban többen úgy látják, a terrorizmus elleni fellépés jelszavát a kormány politikai ellenfeleinek, illetve a kormányzati narratívával ellentétes hangoknak az elhallgattatására használja fel. (A török igazságügyi minisztérium adatai szerint 2019 elején több mint félmillió ember állt eljárás alatt, ebből közel 31 ezren voltak börtönben terrorizmussal, illetve a puccskísérlet segítségével kapcsolatos vádakkal.¹⁴)

Az EU–Törökország nyilatkozat hatodik pontja két részletben összesen hatmilliárd euró európai uniós humanitárius és fejlesztési támogatás kifizetését irányozza elő a törökországi menekülteket támogató eszköz (*EU Facility for Refugees in Turkey*) keretében. Az EU 2019 decemberére a teljes hatmilliárd eurós összeget mozgósította. Ebből mindeddig 4,7 milliárd euróra költötték meg a szerződéseket, és 3,4 milliárd euró került kifizetésre. Ankara nem kapott szabad kezet a pénzügyi keret elosztásában. Az eszköz felhasználását az Európai Bizottság által elnökölt és a tagállamok képviselőinek részvételével működő irányítóbizottság irányítja, ahol Törökország tanácsadói minőségben van jelen. A kifizetés projektalapon történik, a felhasználást pedig szigorúan nyomon követik. A projektek jelentős részét nem kormányzati szervezetek és az ENSZ szakosított szervezetei valósítják meg. A pénzügyi keretből többtucat törökországi projektet finanszíroznak hat kijelölt területen: humanitárius segítségnyújtás, oktatás, egészségügy, társadalmi-gazdasági támogatás, migrációkezelés, települési infrastruktúra. A projektek közül kiemelhetjük a Szükséghelyzeti Szociális Védőháló (ESSN) programot, amely a leginkább rászoruló 1,7 millió szíriai menekültnek biztosít havi pénzügyi támogatást (fejenként havi 120 török lírát, vagyis körülbelül 17 eurót) a mindennapi szükségleteinek fedezéséhez, valamint a Feltételes Képzéskészítési Program az Oktatásért (CCTE) programot, mely több mint 600 ezer menekült gyermek iskolába járását segíti. Az európai uniós támogatásból az egészségügy területén például mindeddig többek között 3,5 millió adag védőoltást adtak be menekült csecsemőknek, illetve várandós nőknek; valamint 178 migránsokat ellátó egészségügyi központot építenek.¹⁵ Más projektek a menekültek munkaerőpiaci integrációját elősegítő különféle nyelvi és szakképzéseket, álláskeresési és tanácsadói támogatást nyújtanak. Az eszköz a török parti őrség képzéséhez és kapacitásbővítéséhez is hozzájárult, melynek keretében többek között hat kutató-

¹³ 3713 SAYILI TERÖRLE MÜCADELE KANUNU 1991.

¹⁴ CUMHURİYET 2019.

¹⁵ EURÓPAI BIZOTTSÁG 2020a. Az egyes konkrét projektek, kivitelező partnerek és a projektekhez rendelt összegek megtalálhatók: EURÓPAI BIZOTTSÁG 2020b.

mentő hajót szereztek be. A teljes hatmilliárd euróra a szerződéseket az ütemterv szerint legkésőbb 2020. december 31-ig kell megkötni, az utolsó projektek pedig 2025-re futnak ki, vagyis legkésőbb eddigre tervezik folyósítani a fennmaradó összeget.

A nyilatkozat hetedik pontja *„üdvözölte a vámunió továbbfejlesztése terén folyó munkát”*. Konkrét vállalás itt tehát nem történt. Törökország ugyanakkor köztudottan szeretné elérni az 1996. január 1-jén hatályba lépett vámunió reformját. Az EU és Törökország közötti vámuniós megállapodás jelenlegi formájában jelentős kötöttséget jelent a török gazdaságpolitikának. Ankara önállóan nem köthet kereskedelmi megállapodást EU-n kívüli, úgynevezett harmadik országokkal. Ha azonban az EU szabadkereskedelmi megállapodást köt egy harmadik országgal – mely döntésbe Ankarának nincs beleszólása –, akkor Törökországnak is követnie kell a példáját, mindezt úgy, hogy az érintett harmadik ország viszont nem köteles válaszul megnyitni piacát a török termékek előtt. A vámunió emellett jelenleg csak az ipari termékekre vonatkozik, a mezőgazdasági termékekre és a szolgáltatásokra nem.¹⁶

A nyolcadik pont fogalmazta meg azt a célt, hogy *„új lendületet adjanak”* a török csatlakozási folyamatnak, illetve mondta ki azt, hogy *„fel fogják gyorsítani a további fejezetek megnyitásának előkészítését”*. Törökország először 1959-ben nyújtotta be társult tagság iránti kérelmét az Európai Gazdasági Közösséghez. A csatlakozási tárgyalások megkezdésére egészen 2005-ig kellett várni, Törökország azóta tagjelölt. A 35 tárgyalási fejezetből a mai napig 16 fejezetet nyitottak meg, és mindössze egyet zártak le ideiglenesen. Az Európai Tanács 2006 decemberében nyolc, 2009-ben a Ciprusi Köztársaság további hat tárgyalási fejezet blokkolását jelentette be a ciprusi kérdés megoldatlansága miatt.¹⁷ A legutóbbi fejezetet az EU–Törökország nyilatkozat eredményeként, 2016. június 30-án nyitották meg, azóta viszont nem sok előrelépés történt az ügyben. Éppen ellenkezőleg, az Európai Parlament 2019. márciusi állásfoglalásában a 2016. júliusi törökországi puccskísérletet követő antidemokratikus folyamatokra tekintettel a török csatlakozási tárgyalások felfüggesztésére tett javaslatot.¹⁸

A nyilatkozat kilencedik, utolsó pontja szerint *„Az EU és tagállamai együtt fognak működni Törökországgal minden olyan közös törekvésben, amely a Szírián belüli humanitárius helyzet javítására irányul – különösen bizonyos szír–török határ menti területeken –, és amelynek célja lehetővé tenni, hogy a helyi lakosság és a menekültek biztonságosabb övezetekben [az eredeti angol szövegben: „in areas which will be more safe” – a szerző] élhessenek.”* Az EU és tagállamai elsősorban pénzügyi támogatással járultak hozzá a humanitárius helyzet javításához Szíriában. A szíriai háború 2011-es kezdete óta 17 milliárd euró humanitárius támogatást nyújtottak a háború elől menekülőknél.¹⁹ Törökország nem kapott ugyanakkor támogatást nyugati szövetségeseitől egy 2013 óta szorgalmazott, úgynevezett biztonsági övezet kialakításához a török–szíriai határon, amely többek között azt a

¹⁶ SZIGETVÁRI 2015.

¹⁷ A török EU-csatlakozási folyamatról bővebben lásd: PÉNZVÁLTÓ 2016.

¹⁸ EURÓPAI PARLAMENT 2019.

¹⁹ EURÓPAI TANÁCS – AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA 2020.

célt lett volna hivatott szolgálni, hogy a menekültek ne lépjenek akkora számban török területre.²⁰ A 2019 októberében indított *Béke Forrása (Barış Pınarı)* elnevezésű török hadművelet deklarált célja volt – az egyes terrorszervezeteknek tekintett kurd csoportokkal szembeni fellépés mellett – egy olyan övezet kialakítása Szíriában, ahova a Törökországban tartózkodó menekültek visszatérhetnének. Ezt a műveletet az EU nemcsak, hogy nem támogatta, hanem el is ítélte.²¹ A 2020. március 1-jén bejelentett *Tavaszi Pajzs (Bahar Kalkanı)* nevű török hadművelet pedig azt a határ menti Idlib tartományt célozta, ahol a megelőző hetekben a szíriai kormányerők fokozódó előrenyomulása elől mintegy egymillió belső menekült indult meg a török határ felé. A görög–török határ február 27-i megnyitásakor Ankara ismét szóvá tette, hogy nagyobb támogatást várna el szövetségeseitől Szíriában.²²

4. ÖSSZEGZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS

Összegzésként érdemes megvizsgálni, hogy mennyire működött jól, mennyiben tekinthető sikeresnek a 2016. márciusi nyilatkozat végrehajtása. Az Európai Unió szempontjából mindenképpen sikerként könyvelhető el az, hogy Ankara a nyilatkozat eredményeként a korábbinál szigorúbban ellenőrizte a török határt, a Törökországban élő szíriai menekültek életkörülményei pedig javultak, köszönhetően az európai uniós támogatásnak is. Mindez hozzájárult a nyugat-balkáni útvonalon keresztül az Európai Unió területére érkezők számának csökkenéséhez. A felhasznált pénzügyi támogatás eredményességet mutatja az is, hogy a török–görög határ 2020. február végi megnyitását követően nem elsősorban szíriaiak, hanem a hozzájuk képest rosszabb helyzetben lévő, más állampolgárságú migránsok indultak meg nagy számban a görög határ felé. Fogalmazhatunk úgy is, hogy az Európai Unió sikeresen „kiszervezte” a menekült-helyzet kezelését az EU határain kívülre. Ezzel azonban Ankara kezébe erős nyomásgyakorló eszközt is adott, még ha a „migránskártya” török kijátszása 2020 február–márciusában az európai félelmek ellenére végül nem is bizonyult átütőnek. Igaz, azt nem tudhatjuk, hogy a COVID–19 járvány megjelenése nélkül mennyire romlott volna tovább a görög határon kialakult helyzet.

Törökország szempontjából már nem ennyire egyértelmű a megállapodás sikere. Az Európai Unió tagállamai mindössze 22 504 főt vettek át a több mint négymillió törökországi menekültből. Ankara a nyilatkozattal nem jutott érdemben közelebb a vízummentességhez, a vámunió felülvizsgálatához és az európai uniós csatlakozáshoz (még ha meg is nyitottak két új tárgyalási

²⁰ A biztonsági övezettel kapcsolatos nyugati ellenérzések nem alaptalanok. A rendkívül negatív történelmi tapasztalatok megkérdőjelezzik, mennyire lenne valóban biztonságos egy ilyen övezet. A biztonsági zónákról leginkább az 1995-ös srebrenicai mészárlás jut sokak eszébe, melynek során mintegy nyolcezer, többségében muszlim fiút és férfit mészároltak le egy, az ENSZ által biztonságos menedéknek (*safe haven*) nyilvánított területen, az ENSZ békefenntartóinak jelenléte ellenére. Bővebben lásd WOLFE 2017.

²¹ EURÓPAI TANÁCS – AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA 2019.

²² BACZYNSKA 2020.

fejezetet), mint ahogyan nem kapta meg az elvárt támogatást európai partnereitől a szíriai események alakításához sem (az EU elsősorban humanitárius támogatást nyújtott). Látni kell ugyanakkor azt is, hogy az Európai Unió a 2016-os nyilatkozatban mindezekre nem tett explicit ígéretet. A nyilatkozat a vízumliberalizáció és a csatlakozási folyamat esetében is jelezte, hogy előrelépés csak akkor történhet ezekben az ügyekben, ha Törökország teljesíti a korábban meghatározott kritériumokat, a vámunió továbbfejlesztése terén folyó munkát pedig a szöveg eleve mindössze „üdvözölte”. Bár az ígért hatmilliárd euró kifizetése folyamatban van, Ankara nehezményezi a kifizetések lassúságát, illetve a közvetlen felhasználhatóság hiányát. Az immár kilenc éve tartó szíriai háború megnyugtató rendezése, ezáltal a menekültek hazatérésének időpontja továbbra sem látszik, a török gazdaság nehézségeit pedig a koronavírus-járvány csak tovább súlyosbította. Mindez további kiegészítő európai uniós pénzügyi támogatás török igényét vetíti előre, a tehermegosztás jegyében.²³

Az Európai Uniónak kiemelt érdeke az együttműködés fenntartása a kulcsfontosságú tranzitország Törökországgal. Egy új EU–Törökország migrációs megállapodás tető alá hozása, illetve a 2016-os nyilatkozat felülvizsgálata ezzel együtt nem feltétlenül lesz egyszerű, hiszen messze nem csupán egy technikai, hanem egy mind az EU-n, mind Törökországon belül végletekig átpolitizálódott kérdéstről van szó. A megállapodás feltételeiről egyik oldalról az összes EU-tagállamnak konszenzusra kell jutnia, a másik oldalról egy olyan ajánlatot kell tenniük, amelyet a török elnök belpolitikailag győzelemként adhat el a menekültek jelenlétével egyre elégedetlenebb török állampolgároknak.

²³ Ebbe az irányba mutat, hogy az Európai Unió 2020 júniusában 485 millió euró kiegészítő pénzügyi támogatást szavazott meg a törökországi menekülteknek, mely összegből az ESSN és a CCIE humanitárius programok működését terjesztik ki 2021 végéig.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- 3713 SAYILI TERÖRLE MÜCADELE KANUNU (1991). Forrás: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3713.pdf> (Megtekintve: 2020.07.26.)
- A TÖRÖK KÖZTÁRSASÁG BELÜGYMINISZTERIUMA (2020): *Irregular migration*. Forrás: <https://en.goc.gov.tr/irregular-migration> (Megtekintve: 2020.07.26.)
- BACZYNSKA, Gabriela (2020): EU tells Turkey to pull migrants back from Greek border. *Reuters*, 2020.03.09. Forrás: <https://www.reuters.com/article/us-syria-security-turkey-vonderleyen/eu-tells-turkey-to-pull-migrants-back-from-greek-border-idUSKBN20W1AU> (Megtekintve: 2020.07.26.)
- CUMHURIYET (2019): *İste yargıdaki FETÖ bilançosu*. 2019.03.04. Forrás: <http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/1276109/iste-yargidaki-feto-bilançosu.html> (Megtekintve: 2020.07.26.)
- EGERESI Zoltán (2017): Ki mit nyert? Több mint egy évvel az EU–török „menekültügyi megállapodás” után. *Nemzet és Biztonság*, 2017/4. 80–120.
- ENSZ (2020): *Syria Regional Refugee Response – Turkey*. 2020.07.02. Forrás: <https://data2.unhcr.org/en/situations/syria/location/113> (Megtekintve: 2020.07.26.)
- EURÓPAI BIZOTTSÁG (2013): *Roadmap towards a visa-free regime with Turkey*. 2013.12. Forrás: <https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-is-new/news/news/docs/20131216-roadmap-towards-the-visa-free-regime-with-turkey-en.pdf> (Megtekintve: 2020.07.26.)
- EURÓPAI BIZOTTSÁG (2016): *Third Report on progress by Turkey in fulfilling the requirements of its visa liberalisation roadmap*. 2016.05.04. Forrás: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016SC0161&from=EN> (Megtekintve: 2020.07.26.)
- EURÓPAI BIZOTTSÁG (2020a): *The EU Facility For Refugees In Turkey*. 2020.06. Forrás: <https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/frit-factsheet.pdf> (Megtekintve: 2020.07.26.)
- EURÓPAI BIZOTTSÁG (2020b): *EU Facility for Refugees in Turkey. List of projects committed/decided, contracted, disbursed*. 2020.06.26. Forrás: <https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/facility-table.pdf> (Megtekintve: 2020.07.26.)
- EURÓPAI KÜLÜGYI SZOLGÁLAT (2020): *Turkey: Remarks by HR/VP Josep Borrell at the press conference following his meeting with the Minister of Foreign Affairs Mevlut Çavuşoğlu*. 2020.07.06.

Forrás: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/82146/turkey-remarks-hrvp-josep-borrell-press-conference-following-his-meeting-minister-foreign_en (Megtekintve: 2020.07.26.)

EURÓPAI PARLAMENT (2019): *Parliament Wants to Suspend EU Accession Negotiations with Turkey*. 2019.03.13. Forrás: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20190307IPR30746/parliament-wants-to-suspend-eu-accession-negotiations-with-turkey> (Megtekintve: 2020.07.26.)

EURÓPAI TANÁCS – AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA (2019): *North East Syria: Council adopts conclusions*. 2019.10.14. Forrás: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2019/10/14/council-conclusions-on-north-east-syria/> (Megtekintve: 2020.07.26.)

EURÓPAI TANÁCS – AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA (2020): *Syria: Council response to the crisis*. 2020.06.16. Forrás: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/syria/> (Megtekintve: 2020.07.26.)

EU-TURKEY STATEMENT, 18 March 2016 (2016). Forrás: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/> (Megtekintve: 2020.07.26.)

FRONTEX (2020): *Irregular arrivals 2015-2020*. Forrás: <https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/eastern-and-central-mediterranean-routes-09-2017/> (Megtekintve: 2020.07.26.)

IOM (2020): *Turkey — Migrant Presence Monitoring - Situation Report (June 2020)*. 2020.07.08. Forrás: <https://reliefweb.int/report/turkey/turkey-migrant-presence-monitoring-situation-report-june-2020> (Megtekintve: 2020.07.26.)

KADIR HAS ÜNİVERSİTESİ (2020): *Türk Dış Politikası Kamuoyu Algıları Araştırması*. 2020.06.17. Forrás: https://www.khas.edu.tr/sites/khas.edu.tr/files/inline-files/DPA2020_BASIN%5B1%5D.pdf (Megtekintve: 2020.07.26.)

MÜLTECİLER DERNEĞİ (2020): *Türkiyedeki Suriyeli Sayısı*. 2020. 07. 23. Forrás: <https://multeciler.org.tr/turkiyedeki-suriyeli-sayisi/> (Megtekintve: 2020.07.26.)

OFFICIAL JOURNAL OF THE EUROPEAN UNION (2018): *Regulation (EU) 2018/1806 of the European Parliament and of the Council of 14 November 2018 listing the third countries whose nationals must be in possession of visas when crossing the external borders and those whose nationals are exempt from that requirement*. 2018.11.14. Forrás: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32018R1806> (Megtekintve: 2020.07.26.)

- PÉNZVÁLTÓ Nikolett (2016): Törökország és az Európai Unió – érdekek és értékek hálójában. In: BARANYI, Tamás Péter – SZÁLKAI, Kinga (szerk.): *Újhold: A török külpolitika útkeresése a 21. század elején*. Antall József Tudásközpont, Budapest, 187–209.
- SÖNMEZ, Mustafa (2019): *Mystery surrounds Turkey's \$40 billion refugee bill*. 2019.11.02. Forrás: <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2019/10/turkey-syria-40-billion-refugee-bill-calls-for-explanation.html> (Megtekintve: 2020.07.26.)
- SZIGETVÁRI Tamás (2015): EU-török vámunió: működik-e a "török modell"? *Külgazdaság*, 59. 2015. július-augusztus, 99–115.
- WOLFE, Lauren (2017): There Are No Real 'Safe Zones' and There Never Have Been. *Foreign Policy*, 2017.03.30. Forrás: <https://foreignpolicy.com/2017/03/30/there-are-no-real-safe-zones-and-there-never-have-been-syria-iraq-bosnia-rwanda/> (Megtekintve: 2020.07.26.)

HORIZONT

A Migrációkutató Intézet elektronikus kiadványsorozata

Kiadó: **Migrációkutató Intézet**

Szerkesztés és tördelés: Kóczán András, Tóth Klaudia

Lektorálta: Janik Szabolcs

A kiadó elérhetősége: H-1518 Budapest, Pf. 155

Tel.: +36 1 372 0191

E-mail: info@migraciokutato.hu

Az elemzés és annak következtetései kizárólag a szerző magánvéleményét tükrözik, és nem tekinthetők a Migrációkutató Intézet álláspontjának.

© Pénzváltó Nikolett, 2020

© Migrációkutató Intézet, 2020

ISSN 2677-1780